

СТАНОВИЩЕ

от доц. д.н. **Ирена Николова Маркова**,
Университет за национално и световно стопанство – София,
Професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност
„Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка
(застраховане)“ и научна специалност
„Икономика и управление (отбрана и сигурност)“

относно: дисертационен труд на тема „Влияние на финансовите кризи
върху потребителското търсете в модната индустрия“
с автор **Мустафа Метинев Миманов**, докторант
към катедра „Финанси“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Представям настоящото становище във връзка със Заповед № 1194 от 17 октомври 2025 г. на ректора на СА „Д. А. Ценов – Свищов“ и с Протокол №2/14.10.2025 г. на Факултетния съвет на факултет „Финанси“ на Стопанската академия. Декларирам, че през последните пет години не съм била в трудово-правни взаимоотношения със СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен при спазване на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Научният интерес на автора е ориентиран към изследването на генезиса на финансовите кризи и тяхното отражение на съвременната икономика. В дисертацията подробно се разглежда въздействието на кризите от ХХІ век върху българската икономика.

Фокусът в изследването е поставен върху значението на модната индустрия от ХХІ век за световната икономика.

Анализираните данни за глобалния моден пазар дават основание на автора да открие тенденциите в развитието на модния сектор и да направи изводи и обобщения. Според докторанта, водещите модни компании запазват своето устойчиво място сред лидерите в модната индустрия, въпреки предизвикателствата и икономическите трудности през последните години.

Във *въведението* на дисертацията прецизно са изведени обекта и предмета на изследването. Правилно са формулирани целта и задачите на авторовото изследване.

Докторантът изгражда дисертацията върху **изследователската теза**, че специфичния характер на модния сектор и свързаните с него специфични модели на потребителско търсене оказват стабилизиращо въздействие върху развитието на сектора в условия на кризи.

В дисертационния труд е акуратно са представени методологията и ограниченията на изследването.

Първа глава е със заглавие „Теоретични виждания за възникването и генезиса на финансовите кризи“. В нея докторантът демонстрира много добри теоретични познания за еволюцията в развитието на световната икономика през призмата на вижданията на икономистите за ролята на държавата и управлението на кризите, настъпили след Втората световна война. Систематизирано са представени съвременни концепции за възникването на финансовите кризи. На базата на направения критичен преглед и анализ на авторовите виждания за финансовите и банковите кризи в исторически аспект, се открояват няколко значими констатации на докторанта, които са положителен момент в дисертацията (с. 53-58).

Втора глава е със заглавие „Финансовите кризи в съвременната икономика“. Специално внимание е отделено върху оценката на въздействието на последните глобални кризи върху българската икономика – глобалната финансова криза от 2007, кризата с държавния дълг в Еврозоната – 2010, пандемията Ковид 19, войната в Украйна. Направеният анализ на глобалните финансови кризи за 50-годишен период на наблюдение дава възможност на автора аргументирано да изведе причините за тяхното проявление и да очертае извода, че процесите на глобализация и интеграция на световните финансови пазари и финансовите сътресения „от една водеща икономика много лесно могат да се прехвърлят към други, предизвиквайки множество свързани кризи, способни да прераснат в глобална финансова криза“.

Трета глава е със заглавие „Потребителското търсене в модната индустрия през XXI век“. На базата на емпиричното изследване докторантът доказва, че модната индустрия не е единствено и пряко ангажирана за създаване на дрехи за функционална замяна, а чрез превръщането си в културен феномен, стои в основата на индустрия за милиарди долари. Извършеният анализ еднозначно доказва, че кризите от последното десетилетие водят до промени в предпочитанията на българските домакинства по отношение на пазаруването на модни дрехи и аксесоари, и като основен фактор се посочва трайното увеличение на техните цени.

В *заключението* с необходимата задълбоченост са обобщени, постигнатите резултати от изследването и са направени аргументирани изводи.

Представените *публикации* на докторант Миманов са свързани с темата на дисертацията и намират отражение в нейното съдържание. Докторантът е публикувал самостоятелно три статии и два научни доклада.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

От *съдържанието* на дисертационния труд проличава широкият аспект от теоретични познания на докторанта в поставената интердисциплинарна тематика. Докторантът прави задълбочен преглед на литературата и демонстрира задълбочени познания за авторовите виждания, които критично анализира в дисертацията.

В *структурно отношение* дисертационният труд е издържан. Той се състои от въведение, три глави, заключение и литература. Точките и подточките в главите са подредени в логическа последователност. Налице е съизмереност в обема на главите. Изследването е разработено в обем от 234 стандартни страници.

Дисертацията е издържана от гледна точка на форматиране и стил на научно писане. За илюстриране на резултатите в дисертацията се използват табличния и графичния метод. В основния текст на дисертационния труд са представени една таблица и 79 фигури.

Библиографската справка съдържа 236 източника. Използваните литературни и интернет източници са коректно цитирани в основния текст на разработката.

Авторефератът е оформен правилно в структурно отношение и отразява в ситезиран вид съдържанието на дисертационния труд. Той е в обем от 40 стр. и в него са приложени: справка за научните и научно-приложни приноси в дисертационния труд, списък на публикациите по темата на дисертацията, справка за съответствие с националните изисквания по Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и декларация за оригиналност и достоверност.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява едно интересно и актуално научно изследване, ориентирано към модната индустрия, като се има предвид факта, че в българската литература тази научна проблематика е все още недостатъчно изследвана.

Висока оценка заслужава авторовият анализ на проявлението на глобалните финансовите кризи в исторически аспект. Обстойният преглед

на редица автори виждания за финансовите кризи и обосновката на причините за тяхното проявление са положителен момент в дисертацията. Изведени са основни фактори, които определят промените в потребителското търсене в различните подотрасли на модната индустрия.

Като принос на докторанта може да се посочи и емпиричното изследване относно потребителското търсене на пазара на модната индустрия в България.

Някои от формулираните приноси в дисертацията са представени по-скоро като изводи от проведеното емпирично изследване, отколкото като приносни моменти. Би могло по-ясно и категорично да се формулират авторовите приноси.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки

За подсилване на дълбочината на анализите в дисертацията, би могло в края на всяка глава да се оформят автори изводи със съответните констатации и обобщения. Въпреки големия брой използвани литературни източници, посочени в библиографията, добре би било да се цитират и някои български автори с научни публикации в областта на модната индустрия.

Би могло на места да се прецизира стилово използването на някои термини, например: по-удачно е да се използва само термина „модна индустрия“, а термина „люксовна индустрия“ и „люксов сектор“ да се избягва – с. 236 и др., което не важи обаче за използването на понятието „люксови стоки“.

Въпросът ми към докторанта е: кои са основните маркетингови сегментационни критерии за групиране на потребителите на пазара на модната индустрия?

V. Обобщено заключение и становище

Представеният за защита дисертационен труд следва да се приеме като автентичен. Считам, че дисертацията представлява собствена научна продукция на докторанта. Постигнатите в дисертационния труд резултати и изведени приноси са дело на докторанта и не се констатира нарушение на авторското право на други автори.

Резултатите от научноизследователската работа на докторант Миманов проличават в неговите публикации. Публикационната активност на автора показва, че той изпълнява минималните национални изисквания относно публикационната си дейност с резултат от 50 точки, при което превишава необходимия минимум с 20 точки.

В заключение може да се обобщи, че дисертационният труд притежава необходимите научни и научно-приложни приноси. Това ми дава основание с пълна убеденост да предложа на уважаемите членове на научното жури **да гласуват положително** и да предложат на факултетния съвет на факултет „Финанси” **да присъди** образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Финанси, парично обръщение кредит и застраховка (финанси)” на **Мустафа Метинев Миманов**.

07.12.2025 г.

гр. София

доц. д.н. Ирена Маркова